

דרוש מענה חדשני למשבר התעסוקה ברשות הפלסטינית

מאת סיילה פזארבשיולו ומרינה ווס

למצוא עבודה עם סיום הלימודים באוניברסיטה יכול להיות קשה בכל מקום, והדבר קשה במיוחד במקומות הנמצאות תחת סכסוך, כגון הכלכלה הפלסטינית. אבטלה וחוסר ביטחון תעסוקתי הם מציאות מצערת עבור צעירים פלסטינים רבים מדי. האבטלה מתקרבת כיום לשיעור ממוצע של 30% וגבוהה במיוחד בקרב צעירים ונשים. הסיכויים של צעיר הגדל בשטחים להשיג תעסוקה הם שליש מאלה של צעיר בישראל.

בעזה סיכויי התעסוקה עגומים אף יותר. באזור זה פועל זרם החשמל בין ארבע לשש שעות ביממה בלבד, והגבלות תנועה דרקוניות מגבילות אילו סחורות יכולות לעבור את הגבול. הגבלות חמורות מוטלות על הפעילות הכלכלית, מה שמעלה את אבטלת הצעירים לכ-60%.

נשים נתקלות בחסמים נוספים. העבודות הזמינות לנשים מוגבלות יותר מאלה הזמינות לגברים. בנוסף למוסכמות חברתיות, תורמות גם הגבלות התנועה, כולל אי-הוודאות הקיימת במחסומים, להשתתפות הנמוכה של נשים בכוח העבודה, ששיעורה עומד על 19% בלבד. דו"ח חדש של הבנק העולמי מצא שהסיכויים של גבר המחזיק תואר על-תיכוני להצטרף לשוק העבודה הם 65%, בעוד שעבור אשה הסיכוי הוא 8% בלבד.

בקיצור, משבר התעסוקה ברשות הפלסטינית הולך ומחריף. המגזר הפרטי, אשר בדרך כלל משמש מנוע צמיחה תעסוקתית, לא מצליח לייצר מספיק מקומות עבודה כדי לעמוד בקצב צמיחת האוכלוסייה. למרות שהאוכלוסייה משכילה וצעירה, הסכסוך והאי יציבות מרתיעים חברות פרטיות מלהשקיע בשטח הקטן המאכלס 4.5 מיליון איש. סביר להניח שמשקיע המחפש סביבה תומכת מבחינה עסקית יבחר להשקיע במקום בטוח יותר בעל סיכונים פוליטיים נמוכים יותר ועם גישה לשווקים בינלאומיים – נניח, בדובאי ולא ברמאללה או בעזה.

בסביבה שבה הסיכוי להשיג תוצאות ברות-קיימא נראה חמקמק ומכלול האילוצים מורכב, מה בכל זאת ניתן לעשות כדי לגייס השקעות פרטיות רבות יותר ליצירת מקומות עבודה?

- הגברת האמון ויצירת שותפויות יעילות יותר בין הממשלה והמגזר הפרטי
- שינוי משמעותי באסטרטגיה של תורמים, כגון קבוצת הבנק העולמי, כדי לתמוך בגישות וכלים חדשניים שעשויים לסייע לזרז השקעה פרטית

כקבוצת הבנק העולמי, אנחנו מפתחים שלוש גישות מימון חדשניות כדי למנף הון פרטי להתנעת יצירת מקומות עבודה ב ברשות הפלסטינית:

1. **חברות סטארט-אפ במסלול שלב המימון ההתחלתי:** בעוד שרוח היזמות חיה וקיימת ברשות הפלסטינית, חברות סטארט-אפ מבטיחות רבות נכשלות בטרם עת, עוד לפני שהגיעו לסף דלתם של משקיעים בשלב ההתחלתי, כתוצאה מתנאי שוק מאתגרים. דרושה תמיכה רבה יותר בבניית ערוצי השקעה בשלב ההתחלתי והכנת הסטארט-אפים להשקעה.

2. **השקעות גדולות יותר של המגזר הפרטי במגזרים מרכזיים:** המרצת תעסוקה מסורתית יותר בחברות בינוניות וגדולות חשובה לא פחות מהתמיכה במקומות עבודה בחברות סטארט-אפ. שותפויות מימון הדדי עם המגזר הפרטי, התאגיד הבינלאומי למימון (IFC), והסוכנות הרב-לאומית להבטחת השקעות (MIGA), עשויות לתמרץ השקעות ולצמצם סיכונים. אנו מתכוונים לבדוק גישה זו דרך פרויקט פיילוט ליצירת מקומות עבודה בעזה.

3. **הכשרה, פיתוח כישורים, והתאמת מקומות עבודה לצעירים ונשים:** בנוסף, זה חיוני להבטיח שלבוגרים יהיו הכישרים הדרושים להשתלב במקומות העבודה שיווצרו. נושא זה ייתמך באמצעות ערוץ פעולה חדש: **אגרת אימפקט פיתוח (DIB)** – שבאמצעותה יסייעו משקיעים פרטיים לממן את ההתערבות והתמיכה, והשקעתם תוחזר אם יושגו תוצאות חיוביות. היות שההשקעה תוחזר רק אם יושגו התוצאות, מבנה התמריץ מתמקד בתוצאות ולא בהוצאות ובתשומות של התכנית עצמה.

קבוצת הבנק העולמי תומכת במאמצים אלה דרך סדרת פרויקטי "מימון למען תעסוקה" שהושקה בשנת 2015 עם השקעה התחלתית של **5 מיליון דולר**. לאחרונה אושרו 9.5 מיליון דולר נוספים להמשך הפעילות בתחום התעסוקה.

אין "פתרונות קסם" בפיתוח – במיוחד בכלכלות שבריריות הנמצאות תחת סכסוך. אחריותנו, כקבוצת הבנק העולמי, היא לעודד גישות חדשות ולקחת סיכונים ולקדם שתופי פעולה בין המגזר הציבורי והפרטי. הדבר חיוני כדי "להציף" את ההון הפרטי הדרוש להשגת יצירת מקומות עבודה לאורך זמן, צמצום העוני ושגשוג משותף.

חדשנות באמצעות ערוצי מימון מציעה הזדמנות חשובה לתת מענה לאתגר התעסוקה ולייצר למידה רבה יותר אודות מה שעובד.

הערת סיום: קבוצת הבנק העולמי רוצה להודות לקרן בניית המדינות והשלום (State and Peacebuilding Fund) (SPF) על תמיכתה הנדיבה בחלק מפרויקט זה. קרן בניית המדינות והשלום, אשר לה תורמים רבים והמנוהלת על ידי קבוצת הבנק העולמי, הינה המכשיר הראשי של המוסד מאז שנת 2008 לתמיכה במאמצי בניית שלום של מדינות ושלטונות מקומיים באזורים שבריריים ומוכי סכסוך. מטרת קרן בניית המדינות והשלום היא להגדיל לקנה מידה רחב את המעורבות הבינלאומית במדינות שבריריות ומוכות סכסוך, לקדם גישות רוחביות וחדשניות, ולקדם שותפויות אסטרטגיות.